

τοὺς ἡγεμόνας, ὄσω μεγαλοφυεῖς, ὄσω μέτριοι, ὄσω μοχθηροὶ καὶ ἂν ὦσιν οὗτοι. Ὅσοι λοιπὸν ἀφορῶσιν εἰς μόνον τῶν ἡγεμόνων τὸν προσωπικὸν χαρακτήρα, οἱ τοιοῦτοι συντάσσουσι βιογραφίας μᾶλλον ἢ ἱστορίας καὶ ἂν, μὴ εὐρίσκοντες τὸν χαρακτήρα τοῦτον ἀρκετὰ χρηστὸν καὶ μεγαλοπράγμονα, διεξέρχονται ἐπιτροχάδην τὰς ἱστορικὰς περιόδους, ἐμπαίζοντες τὸ πολὺ ἢ ὑβρίζοντες ὀνόματά τινα, τοῦτο δὲν σημαίνει ἄλλο εἰμὴ ὅτι δὲν ἐνόησαν ἢ δὲν ἠθέλησαν νὰ νοήσωσι τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τῶν περιπετειῶν τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τὰς περιόδους ταύτας. Ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ἡρακλείου οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς, αὐτοὶ μόνοι ἐξ ὄλων τῶν τότε ἐπὶ γῆς ἐθνῶν, ἀντέστησαν εἰς τὸν χεῖμαρον τοῦ μωαμεθανισμοῦ καὶ ἐταπείνωσαν τοὺς ἀγερώχους αὐτοῦ καλίφας. Ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ἡρακλείου οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἀνατολῆς ἀπῆλλαξαν τὴν Εὐρώπην τοῦ κινδύνου νὰ ἐξιλαμισθῇ καὶ ἠσφάλισαν οὕτω τὰ θεμέλια τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Ἡρακλείου συνεπληρώθη ὁ διοικητικὸς ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους καὶ διεμορφώθη ὁ ἰδιάζων τοῦ μεσαιωνικοῦ ἑλληνισμοῦ χαρακτήρ. Ἐὰν τὰ τρία ταῦτα κεφαλαῖωδη γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἔκτοτε ἐπενεργούσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον εἰς τὴν τύχην τοῦ κόσμου, δὲν εἶναι ἄξια ἀπηκριβωμένης ἱστορικῆς ἐξεργασίας, ἡμποροῦμεν θαρροῦντες νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἱστορικῶν γεγονότων εἶναι ἀνάξια τοιαύτης ἐξεργασίας.

Ὁ Φιλιππικὸς ἀνῆκεν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐκείνην μερίδα ἣτις δὲν ἐνόμιζε συμφέρουσαν τὴν ὑπὸ τῆς ἑκτῆς οἰκουμενικῆς συνόδου γενομένην καταδίκην τῶν μονοφυσικῶν καὶ τῶν μονοθελητῶν, ἀξιούσα ὅτι διὰ τῆς καταδίκης ταύτης ἀπλητίσθησαν οἱ χριστιανοὶ τῶν χωρῶν ὅσαι εἶχον κατακτηθῆ ὑπὸ τῶν Ἀράβων καὶ κατέστη οὕτως ἀδύνατος ἢ τῶν χωρῶν τούτων ἀνάκτησις. Τὴν δοξασίαν ταύτην συνεμερίζοντο πολλοὶ οὐ μόνον τῶν πολιτικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκ τοῦ κλήρου ἀνδρῶν, ὧν οἱ ἐπιφανέστατοι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἦσαν ὁ τότε κοινάιστωρ Νικόλαος, ὁ καὶ ἐπὶ τῇ ἱατρικῇ αὐτοῦ ἐπιστήμῃ διάσημος γενόμενος, ὁ πατριάρχης Ἰωάννης, ὁ διάκονος Ἐλπίδιος, ὁ χαρτοφύλαξ Ἀντίοχος, ὁ ἐπίσκοπος Κρήτης Ἀνδρέας, ὁ Κυζίκου Γερμανός, μετ' οὐ πολὺ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως γενόμενος, καὶ ἄλλοι. Ὅθεν, ἅμα βασιλεύσαντος τοῦ Φιλιππικοῦ, συνεκροτήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος, ἣτις ἔκαυσε καὶ ἀνεθεμάτισε τὰς πράξεις τῆς ἑκτῆς οἰκουμενικῆς συνόδου. Ὁ νέος ὁμως βασιλεὺς πράξας τοῦτο ἵνα προσοικειωθῇ τοὺς δεδουλωμένους χριστιανούς οὐδὲν ἄλλο ἐνήργησεν, ὡς φαίνεται, οὐ μόνον ἵνα περιστέλλῃ τοὺς κυριαρχοῦντας αὐτῶν μωαμεθανούς ἀλλ' ἵνα τοῦλάχιστον σώσῃ τοὺς περιλιπομένους ἐτι ἐλευθέρους ἀπὸ τοῦ κινδύνου τοῦ νὰ ὑποταχθῶσι καὶ οὗτοι εἰς τοὺς περιστοιχίζοντας αὐτοὺς ποικίλους πολεμίους. Ἀντὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ, κατὰ μίμησιν τῶν γενναιοτέρων προκατόχων, ἐπιθετικόν τινα ἀγῶνα κατὰ τῶν Ἀράβων, περιορίσθη εἰς τὸ νὰ μεταφέρῃ ἐκ τῆς μεγάλης Ἀρμενίας ἱκανὰς χριστιανῶν ἀποικίας εἰς τὴν μικρὰν Ἀρμενίαν καὶ εἰς τὴν Μελιτηνὴν, ἐνισχύσας μὲν οὕτω τὰς τελευταίας ταύτας ἐπαρχίας ἀλλὰ σφόδρα ἐξατονίσας τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκείνῃ χώρῃ, ἣτις εἶπερ ποτὲ ἐκινδύνευσε νὰ καταπλημμυρισθῇ ὑπὸ τῶν μωαμεθανῶν. Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ὁ Φιλιππικὸς κατηγορεῖτο ὅτι διετελεῖ ἀπρακτῶν καὶ ἀσωτεῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐνῶ ἀφ' ἐνός μὲν οἱ Ἄραβες ἐμβαλόντες εἰς τὸν Πόντον ἐκυφίσαν τὴν Ἀμάσειαν, ἔπειτα δὲ ἐλεηλάτησαν τὴν Λυκαονίαν καὶ τὴν Πισιδίαν, ὅπου καὶ τῆς Ἀντιοχείας ἐγένοντο κύριοι, ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ Βούλγαροι, ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ νὰ ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον τοῦ φίλου αὐτῶν Ἰουστινιανοῦ, ἐδήλωσαν ἀξιόλογον τῆς Θράκης μέρος μέχρις αὐτῶν τῶν πυλῶν τῆς βασιλευσούσης. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Φιλίπ-

